

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Práce s literárním textem Jana Nerudy

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Lea Zálišová.

Materiál je dostupný ze školního portálu <http://dum.voss-na.cz>, který provozuje
Vyšší odborná škola stavební a Střední průmyslová škola stavební arch. Jana Letzela, Náchod

1. Doplňte název díla, ze kterého pochází tento výňatek.

Povídky malostranské

2. Určete literární žánr.

Próza, soubor povídek (13)

3. Určete formu vyprávění, kdo je vypravěčem příběhu?

Použita ich-forma, vypráví sám autor z pohledu malého chlapce, autobiografické prvky

4. Charakterizujte hl. postavu v ukázce.

Hl. postava – pan Vojtíšek, žebrák z Malé Strany, upřímný, poctivý, mezi lidem oblíbený X změna chování malostranských obyvatel znamenala i změnu ve vystupování pana Vojtíška, chodil zamyšlený, smutný, trásl se, byl vnitřně zlomený, zklamaný chováním lidí, přemohla ho lítost a stesk.

5. Co vyvolalo změnu náklonnosti obyvatel Malé Stany k panu Vojtíškovi?

Pomluva staré žebračky „baby milionové“, která se mu mstila za to, že odmítal její návrhy na společný život.

6. Jaký dopad měla změna chování na osobu pana Vojtíška?

Veřejnost uvěřila pomluvě, odvrátila se od pana Vojtíška, ten po krátkém čase zemřel steskem, hladem a zimou.

7. Na co Neruda naráží, co kritizuje nejen v tomto příběhu?

Neruda kritizuje maloměšťáctví, pokrytectví, vypočítavost, touhu po majetku, pomluvy, lidskou lhostejnost ...

8. Zařadte toto dílo do správného století a uměleckého směru.

Toto dílo vzniklo v 2. pol. 19. st. (1878), spadá do období realismu, je napsáno bez idealizace.

9. Co je typické pro Nerudův styl psaní?

Neruda často používá detailní popis a charakteristiku postav, využívá lidového jazyka, místy i nespisovného, z dnešního pohledu najdeme v textu slova zastaralá.

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Lea Zálišová.

10. Doplňte neúplné názvy povídek:

Týden v tichém domě

U tří lilií

Pan Ryšánek a pan Schlegl

Svatováclavská mše

Přivedla žebráka na mizinu

Psáno o letošních dušičkách

O měkkém srdci paní Rusky

Doktor Kazisvět

Večerní šplechty

Hastrman

Jak si pan Vorel nakouřil pěnovku

Figurky

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Lea Zálišová.

Materiál je dostupný ze školního portálu <http://dum.voss-na.cz>, který provozuje
Vyšší odborná škola stavební a Střední průmyslová škola stavební arch. Jana Letzela, Náchod

ÚRYVEK¹

Divné zvěsti začaly se najednou šourat Malou Stranou. A koho se dotkly, škrabal se za uchem. "Pan Vojtíšek," znělo často v rozpacích a za chvíli zas jsi slyšel: "Pan Vojtíšek!"

Brzy jsem zvěděl všeho. Pan Vojtíšek prý nebyl ani chud. Pan Vojtíšek prý měl tam za vodou, na Františku, dva domy. To prý ani není pravda, že bydlí pod Hradem někde v Brusce.

Blázny si dělal z dobrých malostranských sousedů! A po tak dlouho!

Nastala rozhořčenost. Mužští se zlobili, cítili urážku, styděli se, že byli lehkověrni.

"Darebák!" pravil jeden.

"Je pravda," rozumoval druhý, "viděl ho někdo žebrat v neděli? To byl nejspíš doma, ve svých palácích, a jedl pečeně."

Ženské ještě váhaly. Dobrá tvář páně Vojtískova zdála se jim přec příliš upřímná.

Ale přišel dodatek zvěsti. On prý má také dvě dcery a ty prý dělají slečny. Jedna prý má lajtnanta a druhá chce jít k divadlu. Nosí jen samé rukavičky a jezdí do Stromovky.

To rozhodlo i u ženských. Takřka ve dvakrát čtyřadvaceti hodinách byl osud páně Vojtískův zjinačen.

Všude ho ode dveří odbývali, že jsou "zlé časy". Kde míval obědy, slyšel, že "dnes nic nezbylo", nebo: "Jsme chudi, měli jsme jen hrách, to není pro vás." Uličníci kolem něho poskakovali a pokřikovali: "Domácí pán! Domácí pán!"

Byl jsem v sobotu před domem a viděl blížícího se pana Vojtíška. Pan Herzl stát jako obyčejně v bílé své zástěře mezi domem, opřen o kamennou veřej. Mimovolně, v nevysvětlitelném strachu jakéms jsem vběhl do domu a skryl se za silná vrata. Kolem stěží viděl jsem blížícího se pana Vojtíška dobře.

Čepice se mu v rukou třásla. Nepřicházel s jasným úsměvem jako jindy. Hlava byla sklopena, nažloutlé vlasy zčuchány. "Pochválen buď pán Ježíš Kristus," pozdravoval obyčejným hlasem. Přitom se mu hlava povznesla. Tváře jeho byly bledy, oko jakoby dřímotou potaženo.

"To je dobře, že jdete," mínil pan Herzl. "Pane Vojtíšku, půjčte mně dvacet tisíc. Nebojte se, že přijdete o ně, budou na dobré hypotéce. Mohl bych teď koupit dům tady vedle U labutě -"

Nedomluvil.

Panu Vojtískovi vyhrnuly se slzy náhle proudem. "Vždyť jsem - vždyť jsem -," zavzlykal, "já byl po celý život tak poctivý!"

Potácel se přes ulici a sklesl u zdi pod zatačkou k Hradu. Hlavu položil na kolena a štkal hlasitě.

Vrazil jsem do pokoje k rodičům, třesa se na celém těle. Matka stála u okna a dívala se přes ulici. Ptala se: "Copak mu řekl pan Herzl?"

Hleděl jsem upřeně oknem tam na plačícího pana Vojtíška. Matka vařila právě svačinu, ale každý okamžik přistoupila také k oknu, vyhlédla ven a zavrtěla hlavou.

Najednou vidí, že pan Vojtíšek pomalu se zdvihá. Rychle ukrojila krajíc chleba, položila jej na hrnek s kávou a spěchala ven. Volala, kývala z prahu, pan Vojtíšek neviděl a neslyšel. Šla až k němu a podávala mu hrnek. Pan Vojtíšek díval se němě na ni. "Zaplať pánbůh," zašeptal konečně a pak dodal: "Ale teď nemůžu nic polknout."

¹ NERUDA, Jan. *Povídky malostranské*. SPN, Praha 1958.